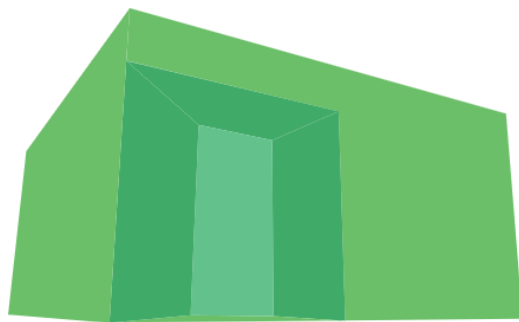

Managementverslag Aula van Planologie

Studio Participative Planning,

Case: Krimpenerwaard & Stichting Groene Hart

Door: Margot van Deursen, Abel Drost, Fons Gerritsma, Paula Golunska, Luuk de Heer, Lotte van Kempen, Eline Meijer & Alex de Vries

Aula van Planologie

Waarom moeilijk doen als het samen kan

Aula van
Planologie

Waarom moeilijk doen als het samen kan

Inhoudsopgave

.....	1
Visie.....	3
Participatieproces	4
Gebruikte participatieproces	4
Tijdslijn.....	4
Kennis geven	4
Interviewen & enquêtes	4
Informatieavond	5
Debatavond.....	5
Besluitvorming	5
Uitvoering.....	5
Evaluatie.....	5
Ontwikkelingsplan.....	6
.....	6
Detailuitwerking 1: Beierscheweg	7
De kaart.....	7
.....	7
De ontwikkelingen	7
Detailuitwerking 2: Woningbouw bij Bergambacht.....	9
De ontwikkelingen	9
Detailuitwerking 3: Verbetering Vlist.....	11
De ontwikkelingen	11
References	14

Visie

Wij van Aula van Planologie staan voor goede participatie tussen alle partijen. Daarom luidt ons motto 'Waarom moeilijk doen als het samen kan'. Goede communicatie tussen de verschillende partijen is erg belangrijk voor het slagen van een plan. Onze visie is dat verbeterde, transparante samenwerking tussen verschillende sectoren de oplossing is voor de grootste ruimtelijke problemen in de Krimpenerwaard. Hierbij is het belangrijk dat gemaakte plannen met alle stakeholders gedeeld en besproken worden. Zo kunnen stakeholders met conflicterende belangen samen aan tafel gaan zitten om tot een oplossing te komen waar beide partijen er positief uit komen, in plaats van dat er een visie en plannen worden gemaakt door een selecte groep stakeholders, terwijl de andere stakeholders weinig inspraak hebben. De visie heeft de landbouw centraal staan, maar landbouwbedrijven zullen meerdere functies moeten gaan aannemen naast voedselvoorziening, zoals recreatieve functies of natuur inclusieve landbouw. Tegelijkertijd willen we dat de identiteit van het gebied behouden blijft. De landbouw is namelijk een belangrijk onderdeel van de Nederlandse cultuur. De vermeerdering van de landbouwfuncties kan gepaard gaan met positieve veranderingen voor de bevolking en mobiliteit. Het bevorderen van werkgelegenheid in het gebied is hiervoor ook belangrijk. Dit kan worden gecombineerd met het stimuleren van recreatie. Daarbij moet er nadruk worden gelegd op duurzame energieopwekking om de nationale, regionale en lokale klimaatdoelen te behalen. Verbetering van de waterkwaliteit en –kwantiteit ondersteunt deze kaders.

Boerenbedrijven zijn een groot deel van de identiteit van het gebied en staan daarom nog steeds centraal in 2035. De natuur inclusieve landbouw is een steeds groeiende sector, waarbij boeren hulp krijgen bij het implementeren en uitvoeren ervan. Boerenbedrijven hebben naast de focus op landbouw ook een focus op nevenactiviteiten zoals recreatie. Vooral dagrecreatie met activiteiten zijn toegenomen door het versterkte imago, de ontwikkelingen en de innovaties in de landbouwsector. De recreatie gaat ook plaatsvinden op andere manieren, bijvoorbeeld op water. De recreatiewegen en landbouwwegen worden ook goed geïntegreerd en op een veilige manier gehanteerd. Er is een mozaïek van grasland gecreëerd tussen natuurgebieden en natuur inclusieve landbouw, oude type natuurgraslanden zijn terug gebracht in de gemeente. De eutrofiëring in het oppervlaktewater door toevoer van nutriënten uit bemesting is nihil. De NNN en de weidevogelkernen vormen een rode draad door het landschap, hierdoor is de biodiversiteit en natuur hersteld maar is de identiteit van het gebied gebleven. De naamsbekendheid van de gemeente is hierdoor toegenomen en zorgt voor een vitale samenleving.

Daarnaast is er in 2035 een goede balans tussen de verschillende leeftijdsklassen. Er zijn genoeg betaalbare woningen voor starters en voor ouderen, en deze zijn geïntegreerd met elkaar wat de eenzaamheid van ouderen tegengaat en een diverse buurt oplevert. Er wordt een lange termijn oplossing gevonden voor het woningtekort in de vorm van woningen die groot genoeg zijn en voldoen aan de eisen van de respectievelijke doelgroep. De woningen passen in het karakter van het landschap, lintdorpen worden uitgebreid en in de kernen wordt passend verdicht zonder te veel hoogbouw. Waterveiligheid is sterk toegenomen na de succesvolle afronding van de versterking van de IJsseldijk en toepassing van ruimtelijke maatregelen die de bodemdaling in het gebied onder controle houden.

Energiecoöperaties, ontwikkelingen en initiatieven dragen bij aan de lokale energieopwekking en faciliteren energiebesparing in de gemeente. Veel dakoppervlak wordt benut voor zonnepanelen en er wordt ingezet op bladeless windturbines op eigen erf die het landelijke karakter van Krimpenerwaard niet verstoren. Er wordt ook gebruik gemaakt van aanwezige CO₂-vrije warmtebronnen zoals aardwarmte en warmte uit oppervlakte- of rioolwater. De landbouw is energiezuinig en verbruikt minder water. Het gebruik van groene transportmogelijkheden in de omgeving wordt gestimuleerd. De nieuwe woningen worden klimaat adaptief gebouwd en de bestaande huizen voldoen aan alle duurzaamheidseisen.

Wat betreft de mobiliteit zal het een veilige situatie zijn voor zowel fietsers als tractoren. De verbinding tussen de Krimpenerwaard en de grote omliggende steden is goed georganiseerd en zorgt voor korte reistijden. Voor de jongeren zullen er ook meer voorzieningen en uitgaansgelegenheden zijn. De sociale verbinding is hierdoor sterk en zorgt dat jongeren in het gebied blijven wonen. Door een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor (boeren)bedrijven zal

er genoeg werkgelegenheid zijn. De aanwezigheid van gespecialiseerde en internationaal georiënteerde bedrijven zorgt voor een goed imago voor het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid.

Tot slot is er een heldere communicatie tussen de verschillende partijen met genoeg burgerparticipatie in het proces. Samengevat, in 2035 is de Krimpenerwaard een sociaal sterk, groen en duurzaam gebied met plaats voor landbouw en voorzieningen voor jong en oud.

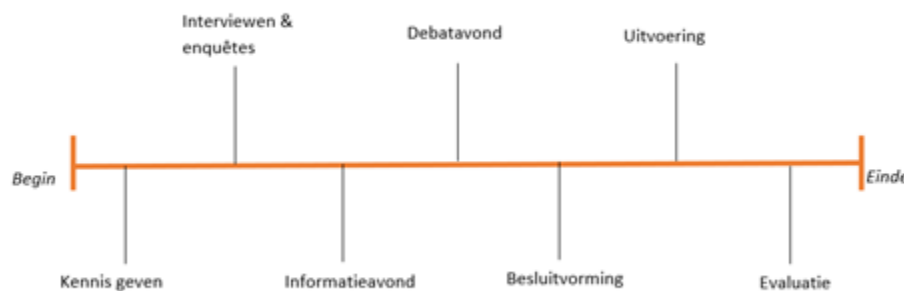
Participatieproces

Gebruikte participatieproces

Wij hebben voor ons onderzoek over de Krimpenerwaard gebruik gemaakt van verschillende participatiemethoden. Er is vooral gebruik gemaakt van het persoonlijk interviewen van betrokken personen in de Krimpenerwaard voor onze visie en de rest van het planproces.

Tijdslijn

Het participatieproces neemt natuurlijk een bepaalde tijd in beslag. Onderstaand stappenplan is het proces wat we zouden willen doorlopen in de komende jaren.

Figuur 1 participatie tijdslijn

Kennis geven

Het is natuurlijk belangrijk met voordat je met een project en participatieproces begint mensen weten waar het over gaat. Informeren is dus een erg belangrijke stap hierin. Dit kan op verschillende manieren. Bijvoorbeeld door middel van flyers om het plan onder de aandacht te brengen. Het kan ook door middel van advertenties via de krant of sociaal media, hiermee worden de verschillende doelgroepen bereikt. Een laatste manier is adverteren via informatieborden, bijvoorbeeld langs drukke wegen.

Interviewen & enquêtes

Een methode voor interviewen van stakeholders is een werkbezoek. Een werkbezoek spreek redelijk voor zichzelf. Er zal worden langsgedaan bij de bedrijven. Bedrijven die te maken hebben of gaan hebben met het plan of waar de gemeente meer informatie van zou willen krijgen.

Bewoners kunnen op verschillende manieren bij het participatieproces betrokken worden. Hieronder beschrijven we twee methodes. De eerste is bewoners bellen, dit kan gebruikt worden om aan informatie van de bewoners te komen. Een voordeel van bellen in tegenstelling tot mensen ergens aanspreken kan zijn dat de bewoners als ze thuis zijn wat meer tijd hebben om antwoord te kunnen geven. Ook in de huidige covid-19 pandemie is dit een goede oplossing om bewoners op een veilige manier bij participatie te betrekken. Wel is het minder persoonlijk dan iemand op straat aanspreken en mensen kunnen makkelijk zeggen dat ze niet geïnteresseerd zijn om mee te werken.

De tweede methode om burgers te betrekken zijn enquêtes. Het afnemen van enquêtes is een veelgebruikte manier om informatie te verzamelen van wensen van bijvoorbeeld bewoners of gebreken in een bepaald gebied. Enquêtes kunnen door iedereen ingevuld worden omdat ze op verschillende manieren afgenomen kunnen worden. Denk hierbij aan versturen via de mail of het bezorgen door de brievenbus. Het afnemen van een enquête kan ook fysiek gedaan worden waarbij ook vervolgvragen gesteld kunnen worden, dan neemt het meer de vorm van een interview aan.

Informatieavond

Een informatieavond wordt vaak gebruikt om verschillende stakeholders en belanghebbenden te informeren over de plannen die in omloop zijn. Op dit soort avonden worden de plannen gepresenteerd en zijn er vaak mogelijkheden om vragen te stellen. Vaak is het ook zo dat er verschillende alternatieven aangeboden worden waardoor de aanwezigen nog mee kunnen denken over het uiteindelijke plan. Dit geeft de verschillende stakeholders het gevoel dat ze betrokken zijn bij het plan.

Debatavond

Een debatavond heeft als doel om tot zoveel mogelijke uitkomsten en alternatieven te komen. Deze alternatieven worden later beoordeeld bij de besluitvorming. Ook kan hier iedereen nog voor een laatste keer zijn stem laten horen voor dat het besluit in de volgende fase besloten wordt. Debatavonden kunnen op verschillende manieren worden opgezet. De meest gebruikte manier is een inspraakbijeenkomst, daarbij kunnen stakeholders en geïnteresseerde meedenken over het project. Bijvoorbeeld via vragenuren of workshops. Een andere manier is een adviesraad, daarbij zijn er een groep vrijwillige experts die uitgenodigd worden om mee te denken aan het project. Het kan ook via een wijk- en dorpsraad, daarbij worden verschillende wijken en dorpen gerepresenteerd, hierdoor kunnen belangen ook ruimtelijk zichtbaar worden.

Besluitvorming

Het ligt aan de gehanteerde planningsstijl in hoeverre er participatie plaatsvindt bij de besluitvorming. De Gemeente kan de besluitvorming zelf regelen, maar kan er ook voor kiezen het initiatief bij de burgers te laten. Dit laatste kan via een referendum. Bij een referendum kan een groep stemgerechtigde burgers vóór of tegen stemmen tegen een voorgesteld plan.

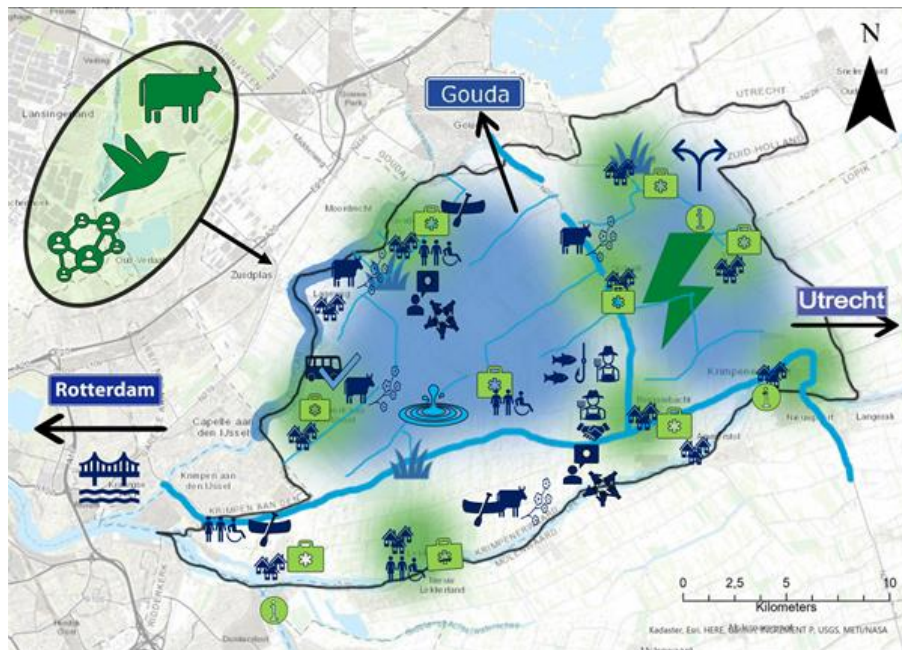
Uitvoering

Nadat er een besluit is genomen bij de vorige fase is het nu tijd om het plan uit te voeren. De uitvoering wordt waarschijnlijk door de gemeente of overkoepelende organisatie uitgevoerd. In ons geval is dit het Groene Hart.

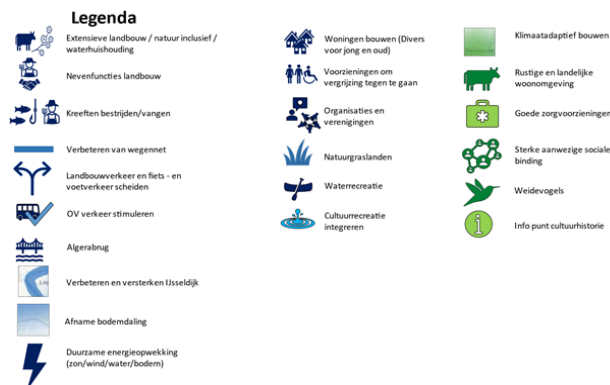
Evaluatie

Op het einde van het hele participatieproces is het fijn om nog even terug te koppelen naar alle stakeholders. Hier kan iedere stakeholder kwijt wat hij of zij vond van het proces. Fouten, effectievere oplossingen, tips, tops en eventuele andere opmerkingen kunnen hier besproken worden. Zo kan hier informatie uitgehaald worden wat kan helpen bij toekomstige processen. Als het blijkt dat er stakeholders zich niet genoeg betrokken hebben gevoeld bij het proces kan hier ook in de toekomst rekening mee gehouden worden. We willen uiteindelijk natuurlijk een zo goed mogelijk participatieproces waar iedereen tevreden mee is.

Ontwikkelingsplan

Figuur 2 ontwikkelingsplan

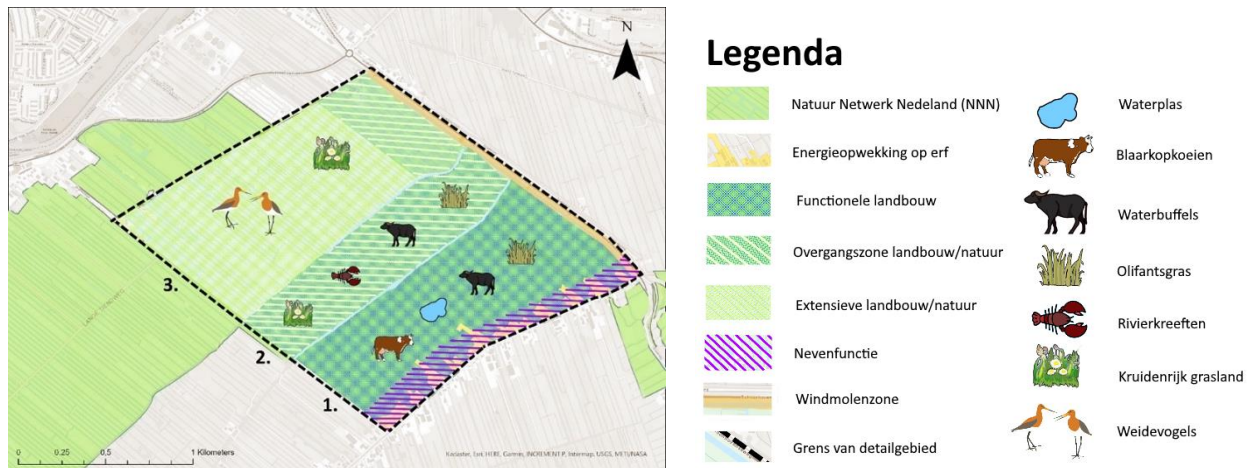

Om de Krimpenerwaard ook in de toekomst als een vitale en mooie gemeente te behouden zijn wij met volgende ontwikkelingsplan gekomen. In dit plan staan een aantal punten centraal. De eerste hierbij is de landbouw. Op het gebied van landbouw wordt de focus vooral gelegd op de integratie met de natuur en de omgeving. Landbouw wordt hier vooral bekeken als een bedrijf/onderneming, maar ook als een belangrijk onderdeel van het cultuurlandschap. Natuurbeleid, ecologie, energietransitie en recreatie worden op zoveel mogelijk vlakken bekeken in combinatie met de landbouw in de omgeving. Belangrijke punten zijn hierbij zijn ook de kreeftenbestrijding en weidevogelgebied aantrekkelijker maken. Het andere belangrijke punt in dit ontwikkelingsplan is het tegengaan van vergrijzing/ontgroening. Woningbouw, voorzieningen, mobiliteit en recreatie worden ook zoveel mogelijk bekeken met als invalshoek het tegengaan van de vergrijzing en ontgroening. Mobiliteit gaat verbeterd worden door het wegennet en het openbaar vervoer beter te maken. Dit alles is uitgewerkt in specifieke maatregelen die op de kaart hierboven zijn weergegeven.

Detailuitwerking 1: Beierscheweg

In deze detailuitwerking is het gebied tussen de Gouderakse Tiendweg, de Schoonhovenseweg en de Beijerscheweg uitgewerkt. Dit gebied bestrijkt 200 hectare aan landbouwgrond dat is aangewezen als NNN-gebied. Het gebied heeft van oorsprong een landbouw functie, maar ligt in de NNN-structuur en er zijn daarom aanpassingen nodig. Vanuit de visie is het gebied ingedeeld in zones waar wij bepaalde ontwikkelingen stimuleren. De keuze voor wat er geïmplementeerd wordt en wat niet ligt uiteindelijk bij de inwoners. Het gebied is zo ingedeeld dat er dicht bij de woonerven nog het productieve landbouw is, maar gelijkmatig naar hoe verder van het erf af wordt de landbouw steeds extensiever. Langs de Schoonhovenseweg is een strook duurzame energie door middel van VORTEX Bladeless windturbines. Op de erven van de inwoners is er ook de mogelijkheid voor zonne-energie en een recreatieve nevenfunctie.

De detailuitwerking is uitgewerkt in de volgende kaart en sfeerbeelden:

Figuur 3 Detailplan 1 beierscheweg

Figuur 4 sfeerbeelden

De ontwikkelingen

Energieopwekking op boeren erven

Boerenbedrijven verbruiken veel energie. Om deze energie groen te kunnen voorzien kan er ruimte gemaakt worden op de boeren erven voor groene energievoorziening. Op de daken van boerenschuren kunnen zonnepanelen worden gelegd, en aan de uiteindes van de boeren erven kunnen bladeless windturbines worden geplaatst. Nu snappen wij heel goed dat windturbines niet voor iedereen de ideale oplossing zijn, dus zal 40% van de winst die deze windturbines maken weer geïnvesteerd worden in sociale organisaties in de omgeving zoals buurthuizen en kerken.

10% van de winst van deze windmolens zal direct naar de boeren gaan op wiens erven deze windmolens staan, bovenop natuurlijk de gratis energievoorziening.

Waterbuffels en blaarkop koeien

Koeien worden deels ingeruild voor waterbuffels, bij de sloot worden waterplassen aangelegd voor de waterbuffels. Beide waterbuffels en olifantsgras hebben vernatting nodig, dus dit gaat goed samen met de natuur. Waterbuffels produceren jaarlijks aanzienlijk minder melk, zo'n 2200 liter waar een melkkoe zomaar 9000 liter per jaar kan produceren. De prijs van waterbuffelmelk ligt echter een stuk hoger dan die van koeienmelk en bevat meer eiwitten. Bovendien gaat hiermee een compleet nieuwe markt voor streekproducten open; namelijk buffelmozzarella en buffelyoghurt. Daarnaast hoef je voor waterbuffels geen fosfaatrechten te betalen (Buijs, 2019). Qua verdienmodel bokst dit waarschijnlijk nog steeds niet op tegen traditionele Nederlandse melkkoeien, maar met de bodemdaling in dit gebied en de aanwijzing van NNN in dit gebied is het onvermijdelijk dat de bodem langzaam gaat vernatten. Buffels kunnen hier beter mee omgaan dan melkkoeien, dus op de lange termijn zullen buffels hier rendabeler zijn. Tegelijkertijd is voor boeren die een iets minder radicale stap willen maken het vervangen van de huidige ras – Holstein Frisian – door Blaarkopkoeien nodig. Deze koeien kunnen beter tegen nattigheid en zijn hierdoor beter geschikt voor het vernatte land. We verwachten niet dat elke boer in dit gebied voor 2035 zijn of haar koeien heeft ingeruild voor waterbuffels en blaarkop koeien, maar eerder dat dit een geleidelijke transitie wordt door de jaren heen, op het moment dat de boer hiervoor de ruimte heeft.

Olifantsgras en Lisdodde

Om uit de vernatte grond zoveel mogelijk rendement te halen voor de boeren is het handig om in combinatie met de waterbuffels ook olifantsgras te gaan telen op de vernatte grond. Olifantsgras is een heel bijzonder gewas omdat het heel goed groeit op natte grond, maar ook een hele hoge energiewaarde heeft voor biobrandstoffen en kachelbrandstof. Het kan daarnaast ook functioneren als stalstrooisel, en na bewerking als bouw materiaal. Het kan na bewerking zelfs worden gebruikt voor het maken van bioplastics of papier (WUR, n.d.) (Veenweiden, 2016). Het rendement van dit gewas ligt rond de 1500 euro per hectare (Debergh, 2012), wat vrij hoog is voor gewassen op veengrond. Daarnaast houden de sterke wortels van het olifantsgras de ondergrond goed vast, waardoor de bodemdaling wordt tegengegaan. Ook zorgen ze voor een natuurlijke laag plantenafval, wat de bodemdaling ook tegengaat. Ook de Lisdodde groeit goed op een natte ondergrond. De lisdodde gaat bovendien ook de bodemdaling en CO₂ uitstoot tegen. Lisdodde kan worden gebruikt voor de bouw, kruidengeneesmiddelen, biomassa en stalstrooisel (Veenweiden, 2016). De opbrengst van Lisdodde ligt echter wel een stuk lager.

Nevenfunctie op erf van boeren

Omdat de vernatting van de ondergrond voor dewaardering van het land zorgt, en in alle waarschijnlijkheid de opbrengsten van het land vermindert, zullen boeren ook alternatieve inkomstenbronnen moeten aannemen. Denk hierbij aan het aanleggen van een midgetgolfbaan, het geven van rondleidingen over het boeren terrein of aan het verkopen van streekproducten zoals buffelmozzarella of buffelyoghurt. In het geval van die laatste twee is dit ook nog eens een compleet nieuw product dat op de markt komt in deze regio als gevolg van de introductie van waterbuffels.

Rivierkreeften

Ook in dit deel van de Krimpenerwaard is er overlast door de invasieve Amerikaanse rivierkreeftensoorten. Om de biodiversiteit en het ecosysteem in de sloten te behouden moeten deze rivierkreeften bevestigd worden.

Weidevogels

Dit gebied is voor het grootste deel aangewezen als NNN-gebied. Dit betekent dat hier ruimte moet worden geboden aan de natuur. Daarom zal de ondergrond van de boerenpercelen vernat worden en zal er minder bemest worden. De percelen die het verste van de boeren bedrijven af liggen zullen het meest verschaald worden, terwijl er op de percelen dichtbij de boerenbedrijven nog enige ruimte voor bemesting zal zijn. Dit zal ervoor zorgen dat er een kruidenrijk nat grasland ontstaat, waar weidevogels zich goed in thuis voelen.

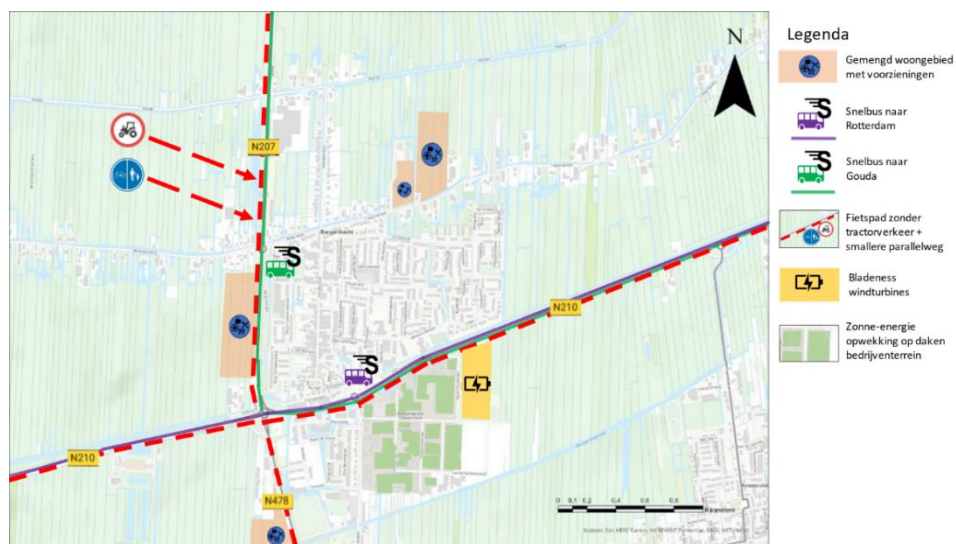

Bladeless windturbines langs de weg

Om de omgeving van groene energie te voorzien wordt langs de Schoonhovenseweg om de 10 meter een 5 meter hoge bladeless windturbine geplaatst. In totaal betekent dit dat er zo'n 100 windturbines langs deze weg komen te staan, die allemaal 100% groene energie opwekken (Vortex Bladeless, n.d.). Bladeless windturbines zijn goedkoper om te bouwen en te onderhouden dan normale windmolens, maar de mate en efficiëntie van de energieopbrengst is nog niet helemaal zeker. Ook hebben ze veel minder van de negatieve consequenties die windmolens meebrengen. Ze zijn vogelvriendelijk, hebben geen slagschaduw en maken veel minder geluid (Dvorak, 2017). Om de horizonvervuiling te minimaliseren worden ze langs de Schoonhovenseweg geplaatst, zodat ze niet midden in het landschap zichtbaar zijn. Ook worden er lage struiken tussen de turbines gezet om de horizonvervuiling te verminderen.

Detailuitwerking 2: Woningbouw bij Bergambacht

Er is een woningtekort in de gemeente Krimpenerwaard. Er zullen nieuwe woningen gebouwd moeten worden om de mensen die een woning nodig hebben huis te vesten. In dit detailplan wordt ingezoomd op het gebied bij Bergambacht. Hier zijn mogelijkheden voor een nieuwe vorm van woningbouw, waar jong en oud, welvarend en minder welvarend samen in een woonwijk wonen. Met het aanpakken van infrastructuur door fietsen aantrekkelijker te maken en door voorzieningen op loopafstand te plaatsen wordt de woonomgeving aantrekkelijk om in te wonen. Met het plaatsen van duurzame energiebronnen en het energieneutraal maken van woningen wordt Bergambacht klaar gemaakt voor de toekomst.

Figuur 5 Detailplan bergambacht

Figuur 6 sferbeeld

De ontwikkelingen

Nieuwbouw

Op de kaart zijn mogelijke plekken aangegeven waar nieuwbouw gebouwd zou kunnen worden. Er zijn ongeveer 105 woningen nodig in Bergambacht om het woningtekort op te lossen. De plekken liggen tegen het dorp aan dus zo worden de nieuwe wijken beter betrokken bij het centrum. De wijken zullen een mengvorm hebben van appartementen, rij- en hoekwoningen en vrijstaande woningen - zowel sociale huur, vrije-sector huur en koop - zodat er een diverse woonomgeving ontstaat waar er naar elkaar omgekeken wordt, er voor elkaar gezorgd wordt en bewoners elkaar kunnen aanspreken op elkaars gedrag. Er worden binnen de nieuwe wijken voorzieningen gebouwd zodat vooral de ouderen niet ver hoeven te reizen naar bijvoorbeeld een apotheek. Verder zullen er cafés en/of restaurants en winkels en/of buurtsupermarkt komen wat een ontmoetingsplaats creëert voor jong en oud, zo wordt er geprobeerd om de sociale cohesie te behouden waar de Krimpenerwaard en haar kernen zo bekend om staan. Op de nieuwe woningen zullen er zonnepanelen op de daken geplaatst worden en voldoen aan de duurzaamheidseisen.

Duurzaam

Om meer duurzame energie op te wekken zullen er vooral zonnepanelen op de daken van grote industriegebouwen geplaatst worden. Deze zijn rechtsonder te zien. Omdat de meeste inwoners en toeristen niet fan zullen zijn van grote windmolens zullen deze niet geplaatst worden. Het zal zorgen voor veel horizonvervuiling. Een mogelijkheid die wel haalbaar kan zijn, zijn bladeless windturbines. Deze zijn een stuk minder groot en zoals de naam al zegt hebben ze geen wieken. Ze vallen dus minder op. Wel worden ze bij de industrieterreinen geplaatst zodat ze voor zo min mogelijk overlast zorgen.

Figuur 7: Impressie bladeless windturbines (Kaddt, 2021)

Snelbus

Verder is er plek gemaakt voor een snelbus wat het voor de inwoners van de Krimpenerwaard makkelijker maakt om in grotere steden te komen. Snelbussen zijn verbonden met Gouda en Rotterdam. In Rotterdam zijn veel voorzieningen wat populair is onder de jeugd. Ze zouden dan bijvoorbeeld daar kunnen studeren maar wel in de gemeente kunnen blijven wonen. Een snelle verbinding met Gouda is ook handig omdat deze stad goed in verbinding staat met andere grote steden zoals Utrecht. Er zal een lijn lopen van Gouda naar Schoonhoven en deze stopt bij Stolwijk en Bergambacht. De andere lijn loopt van Schoonhoven naar Rotterdam welke stopt bij Bergambacht en Lekkerkerk.

Fietspaden

De huidige situatie van het gebied is dat groot landbouwverkeer over dezelfde weg rijden als vele fietsers. Dit komt voor parallel aan de provinciale weg. Dit is onveilig en niet comfortabel voor de fietsers. In de situatie die wij geschetst hebben wordt de parallelweg aangepast, er komt een fietspad naast de parallelweg, wat deels ten koste gaat van de parallelweg. Op deze manier hoeft er niet veel meer ruimte te worden gemaakt voor het extra fietspad. Tevens komen er snelheidsremmende obstakels op de parallelweg te staan, waardoor, in combinatie met een smallere weg, voertuigen geforceerd worden hun snelheid te verlagen. Voor fietsers gelden deze obstakels niet waardoor ze comfortabeler kunnen fietsen.

Detailuitwerking 3: Verbetering Vlist

Deze detailuitwerking is gemaakt voor Vlist en omgeving. In deze detailkaart staat vooral recreatie centraal met een focus op streekproducten, fiets- en wandelnetwerken en de horeca. De recreatie staat ook verbonden met de landbouw, wat weer terugkomt op onze focus in de visie. Hieronder lichten we de kaart toe.

Figuur 8 Detailplan vlist

Figuur 9: Sfeerimpressie Vlist (de Vries)

De ontwikkelingen

Waterbuffel landbouw

Waterbuffels zijn nog een vrij zeldzaam dier binnen de landbouw. Echter heeft deze soort vele kwaliteiten, vooral op de natte veengronden zoals die in de Krimpenerwaard. De waterbuffel zorgt voor minder CO_2 uitstoot, is geschikt voor natte gronden en is een heel rustig dier. In tegenstelling tot de koe kan een waterbuffel makkelijk op natte gronden staan waardoor de veengronden beter intact kunnen blijven. Veengronden zijn uniek in Nederland en er wordt dan ook zoveel mogelijk behouden. Hierdoor behoudt het ook de culturele waarde van het gebied wat het unieke karakter alleen maar versterkt. Wat weer gunstig is voor de integratie van cultuur en recreatie. Ook is het leuk om vanuit je kano andere beesten dan de 'normale' koe te zien en dus aantrekkelijk kan zijn voor recreanten.

Waterbuffel streekproducten verkoop

Van de buffelmelk kunnen er verschillende producten gemaakt worden zoals yoghurt, kaas en ijs. De verkoop van buffelproducten is een nieuw soort streekproduct in de Krimpenerwaard. Streekproducten verkoop word hierdoor meer divers. Deze winkeltjes liggen dan langs fiets- of wandelroutes waardoor recreanten in contact kunnen komen met deze nieuwe unieke manier van landbouw.

Cultuur recreatie integreren (Schans)

Een ander punt van onze visie is cultuur en recreatie integreren wat tot meer recreanten moet leiden. Op deze locatie in de Vlist is dit mogelijk. In de Vlist bevindt zich namelijk de Koeneschans. De schans is onderdeel van de Oude Hollandse Waterlinie en is van grote cultuurhistorische waarde. De Oude Hollandse Waterlinie was de eerste belangrijke verdedigingslinie van Nederland geweest. De schans is een voormalig eiland en er kan dus rondom gekanoed worden. In combinatie met informatieborden kan je het verhaal van de Schans vertellen en tegelijkertijd een mooie tocht door de natuur maken. Hierdoor wordt dus recreatie met de cultuur geïntegreerd wat leidt tot positieve gevolgen voor allebei de sectoren.

Waterrecreatie

Een andere manier van recreatie is waterrecreatie. Naast fietsen en wandelen is waterrecreatie ook een optie in het gebied. De Krimpenerwaard is een rustige, landelijke omgeving die we ook graag willen behouden. Daarom kiezen we voor rustige vorm van waterrecreatie en focussen we ons vooral op kanoën. Deze tochten komen langs mooie natuur, de waterbuffels, restaurantjes en winkeltjes met streekproducten. Op deze locatie in de Vlist is er uitermate geschikt voor aangezien hier ook veel cultuur te vinden is. Daarnaast ligt het centraal in de Krimpenerwaard en kan je veel kanten op.

Kanoverhuur

Momenteel staat het kanoën op een laag pitje en dit willen we dan ook uitbreiden. Meer interactieve routes met informatie en stoppunten maken het aantrekkelijker. Ook breiden we uit met meerdere kanoverhuurbedrijven om te kiezen voor te starten in het dorp of juist in de landelijke omgeving. De kanoverhuur zal een nevenfunctie worden van de boerenbedrijven die er al in de Vlist aanwezig zijn. Ook om de druk te verminderen en zo het rustige karakter te behouden. Daarnaast is het voor de waterecologie en natuur ook belangrijk dat er geen vernieling en vervuiling plaatsvindt.

Fietspadennetwerk & voetpadennetwerk

Om de situatie bij de fietspaden te verbeteren willen wij de wegen per functie scheiden van elkaar. Zo zullen er aparte wegen komen voor fietsers en wandelaars zonder dat deze hun pad kruisen met de auto's en tractoren. Ook moeten de wegen zelf verbeterd worden aangezien deze door de huidige bodemdaling en kwetsbare ondergrond erg verslechterd zijn. De bestaande paden zullen aangevuld worden met nieuwe fiets- en wandelpaden. De fietsroute loopt vooral langs de hoofdweg die door Vlist heen loopt zodat men zich gemakkelijk kan verplaatsen. Voor de recreant die het gebied wil verkennen en het landelijke karakter wil ervaren zijn er zijtakken van de hoofdroute die door de weilanden heen lopen. Ook zal er een fietspad aangelegd worden die langs de Benschopse wetering loopt. Er lopen verschillende wandelroutes door Vlist heen maar deze gaan allemaal over dezelfde paden heen. Om het aanbod aan wandelpaden meer divers te maken worden deze aangelegd door het landelijke gebied heen. De bestaande route is gelegen door het dorp heen dus als aanvulling hierop zullen er vertakkingen zijn door de weilanden heen. Langs deze routes zijn ook verschillende streekproductenwinkels en Waterbuffels te vinden om de route zo divers mogelijk te houden. Deze fiets- en wandelpaden zijn met de verschillende recreatiemogelijkheden verbonden.

Informatieborden & wegwijzers

Om duidelijk aan te geven waar en hoe de verschillende fiets- en wandelroutes lopen zullen informatieborden en wegwijzers geplaatst worden. Dit is zal gedaan worden om de recreatie te versterken en het toegankelijker te maken voor iedereen. Zo zorgen de wegwijzers ervoor dat men gemakkelijk kan navigeren door het gebied heen. Deze zullen op een duidelijke manier vormgegeven worden en zullen geplaatst worden op verschillende

knooppunten langs de routes. Door middel van de informatieborden zullen er verschillende feitjes gedeeld worden met de recreant. Om dit voor iedereen toegankelijk te maken zullen deze feitjes voor alle leeftijden zijn. Zo is er voor de jongeren een interactieve mogelijkheid waardoor ze bewust raken van de geschiedenis op een leuke manier. Ook zullen veel ouderen nog niet bekend zijn van de cultuur en historie in het gebied en is dit een makkelijke manier om dit te delen. De informatie zal gaan over de ecologie zoals de unieke weidevogels in het gebied of het probleem met bodemdaling. Daarnaast komt ook de cultuurhistorie van het gebied aanbod.

Bankjes

Voor recreanten die het gebied op de fiets of te voet verkennen kan het fijn zijn om een plek te hebben om onderweg uit te rusten. Om dit te kunnen bieden zullen wij langs de nieuwe fiets- en wandelpaden picknick bankjes plaatsen. In Vlist zullen een aantal horeca mogelijkheden zijn dus de bankjes worden vooral geplaatst op plekken die wat verder van het centrum af liggen of langs een lang doorlopend pad. Dit ziet er uitnodigend uit en kan vooral het fietsen en wandelen voor ouderen of mensen met beperkingen aantrekkelijker zijn.

Nieuwe horeca

In Vlist is er al een café aanwezig. Er is dus voor recreanten maar keuze uit één plek. Met de uitbreiding van waterrecreatie is het ook een kans om horecagelegenheden naast het water te creëren. Kanoërs kunnen zo eenvoudig pauze nemen en ondertussen genieten van het mooie uitzicht vanaf het terras. We hebben ervoor gekozen om nog een café en een restaurant bij te bouwen. Het restaurant ligt in het midden van de Vlist met uitzicht op het water en de Buffalo's en het café ligt iets meer naar het noorden in de natuur en in de buurt van de kanoverhuur. Nieuwe horeca is ook aantrekkelijk voor nieuwe recreanten.

Rivierkreeften

Naast vele lokale streekproducten is er ook kans voor nieuw product namelijk de rivierkreeften. Door in de horeca de rivierkreeft aan te bieden is het een voordeel voor de bestrijding van de rivierkreeften maar tegelijkertijd ook een kans voor de horeca om een uniek soort aan te bieden. De promotie van rivierkreeften klinkt aantrekkelijk voor recreanten om speciaal hiervoor naar het gebied te komen.

References

- Buijs, G.-J. (2019, 05 28). *Toekomstproof boeren met de Italiaanse waterbuffel*. Opgehaald van Brabants Dagblad: <https://www.bd.nl/waalwijk-heusden-e-o/toekomstproof-boeren-met-de-italiaanse-waterbuffel~abee38de/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
- de Vries, A. (sd). *De Vlist in de toekomst*. Vlist.
- Debergh, A. (2012, 04 02). *Megagrass*. Opgehaald van <https://edepot.wur.nl/206496>
- Dvorak, P. (2017, 02 27). *Bladeless Wind Turbines Leave Much Room For Improvement*. Opgehaald van Windpower engineering & development: <https://www.windpowerengineering.com/bladeless-turbines-lot-room-improve-report/>
- Kaddt. (2021). *Windturbine zonder wieken*. Opgehaald van Kaddt: <https://www.kaddt.nl/windturbine-zonder-wieken/>
- Veenweiden. (2016, 09 30). *Pilot natte teelten veenweiden*. Opgehaald van Veenweiden innovatiecentrum: <https://www.veenweiden.nl/wp-content/uploads/2016/10/Factsheet-Olifantsgras.pdf>
- Veenweiden. (2016, 09 30). *Pilot natte teelten veenweiden*. Opgehaald van Veenweiden innovatiecentrum: <https://www.veenweiden.nl/wp-content/uploads/2016/10/Factsheet-Lisdodde.pdf>
- Vortex Bladeless. (sd). *How it works*. Opgehaald van Vortex Bladeless: <https://vortexbladeless.com/technology-design/>
- WUR. (sd). *Olifantsgras - Miscanthus*. Opgehaald van Wageningen University & Research: <https://www.wur.nl/nl/Dossiers/dossier/Olifantsgras-Miscanthus.htm>